

ΧΑΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Ξαφνικά **αρχίσαμε να ενδιαφερόμαστε για τη δημιουργικότητα** και να αναρωτιόμαστε έκπληκτοι γιατί **δεν βρίσκουμε να πούμε κάτι ουσιαστικό γι' αυτήν**. Δεν έχουμε στο αίμα μας τη δημιουργικότητα; Δεν είναι η δημιουργικότητα ένα έμφυτο χαρακτηριστικό του ανθρώπου; Δεν είναι δεδομένο ότι οποιαδήποτε στιγμή χρειαστεί θα είμαστε σε θέση να ανταπεξέλθουμε δημιουργικά σε κάθε απαίτηση ή κατάσταση παρουσιαστεί; Αν και **οι ερωτήσεις είναι ρητορικές, σκιαγραφούν το θολό τοπίο που υπάρχει γύρω από τη δημιουργικότητα**. Θολό γιατί και σ' αυτή την περίπτωση όπως και σε τόσες άλλες, αποδεικνύεται πως μέσα στην πολυτάραχη ζωή μας, **πολλά από αυτά που θεωρούμε δεδομένα και διαθέσιμα προς άμεση χρήση, είναι κενά περιεχομένου και δυναμικής**.

Αυτό συμβαίνει και **στην περίπτωση της δημιουργικότητας**, η οποία για τον σύγχρονο άνθρωπο αν και στολίζει πλείστα βιογραφικά σημειώματα, **αποτελεί κενό γράμμα αφού δεν καλλιεργείται ούτε εξασκείται**. Πώς όμως μπορεί να καλλιεργηθεί και να εξασκηθεί η δημιουργική φύση του ανθρώπου, αν δεν υφίσταται ως ανάγκη ή επιθυμία η ύπαρξη και η χρήση της; Και υπό ποιες προϋποθέσεις - συνθήκες αναδεικνύεται η ανάγκη ή προκαλείται η επιθυμία για δημιουργία; Ή τι είναι αυτό που πυροδοτεί μηχανικά την τάση του ανθρώπου προς δημιουργία; Κι αν όντως ισχύει κάποιο από τα παραπάνω ή και όλα μαζί προκειμένου ο άνθρωπος να δραστηριοποιείται δημιουργικά, **τί συνέβη ώστε πλέον να παρατηρείται μια έκλειψη στην αυθεντική και πολύπλευρη ανθρώπινη δημιουργικότητα**.

Βέβαια **δεν χρειάζεται να προβούμε σε εκτεταμένες αναλύσεις** και ακατάπαυστους στοχασμούς για να βρούμε ερμητικά κρυμμένα μυστικά ή χάρτες θησαυρών γνώσεων, καθώς **η αλήθεια βρίσκεται στην ίδια την πραγματικότητα** που ζούμε σήμερα. Αν κοιτάξουμε με τους φακούς της αλήθειας, θα διακρίνουμε ότι **έχει διαμορφωθεί ένα εικονικά ασφαλές περιβάλλον**, εντός του οποίου ο άνθρωπος αρέσκεται να δραστηριοποιείται, **κλείνοντας τα μάτια του στο απρόοπτο και την αβεβαιότητα**. Προσομοιάζει με επιβάτη ενός καραβιού που του υποσχέθηκαν ότι θα ταξιδεύει πάντοτε σε ήρεμες θάλασσες και πείθεται σ' αυτό το αφήγημα, **παρόλο που νοιώθει μια έντονη ή ήπια ανησυχία περί της ασφάλειας του ταξιδιού**.

Κατά τον ίδιο τρόπο και **ο σύγχρονος άνθρωπος αποδέχεται ότι εντός του περιβάλλοντος που ζει του παρέχονται χωρίς κόπο, όλα αυτά που έχει ανάγκη ή και επιθυμεί**. Το μέλλον πλάσεται ως γνωστό και σίγουρο, άλλοτε ως καθεαυτού παροχή του περιβάλλοντος και άλλοτε γιατί εντός αυτού δύνανται να δραστηριοποιηθεί σε δρόμους οικείους, ασφαλείς και χιλιοπερπατημένους. Ζώντας λοιπόν οι άνθρωποι, σε ένα τέτοιο περιβάλλον και δραστηριοποιούμενοι σε πολυσύχναστες λεωφόρους, είναι φυσικό να **οδηγούνται σε προσπάθειες διατήρησης σταθερών των εν λόγω δεδομένων**. Όταν όμως θέλουμε να διατηρήσουμε κάτι σταθερό, **δεν υφίσταται ανάγκη δημιουργικότητας ή επιθυμίας για δημιουργία**.

Όλα αυτά **οδηγούν τον σύγχρονο άνθρωπο σε δημιουργική παράλυση** και εν γένει σε ακηδία. Η ευρέως και εντέχνως διαδεδομένη **πεποίθηση της εύκολης και προδιαγεγραμμένης ζωής, έχει καταστείλει τις ανθρώπινες ανησυχίες για το μέλλον και συνεπακόλουθα την ανάγκη και την επιθυμία** ανάληψης πρωτοβουλιών και **ενεργοποίησης της δημιουργικότητας**. Έτσι όταν ξαφνικά και απρόσμενα, το ασφαλές περιβάλλον σείεται ή καταρρέει και ο σίγουρος δρόμος παρουσιάζει ανωμαλίες ή αποκόπτεται από τη συνέχειά του, **ο άνθρωπος αντικρίζει το χάος της ανασφάλειας και της αβεβαιότητας**. Τότε **αντιλαμβάνεται την ανάγκη της δημιουργικότητας** και επιθυμεί **απεγνωσμένα τα φώτα της δημιουργίας**. Στην

καλύτερη των περιπτώσεων, **συνειδητοποιεί ταυτόχρονα και τον επικείμενο κίνδυνο** που συνοδεύει την έλλειψη δημιουργικότητας, ήτοι **την αδυναμία του να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις του χάους** και να αντισταθεί στην ολίσθησή του εντός αυτού.

Υπό αυτές τις συνθήκες **η αμηχανία καταλαμβάνει τον πολλά υποσχόμενο νου**, που όντας σε δημιουργική αδράνεια **δεν μπορεί να παράγει και να συνθέσει νέες δημιουργικές λύσεις**. Αρκείται σ' αυτές που είναι διαθέσιμες στο ασφαλές περιβάλλον και στους πεπατημένους δρόμους, οι οποίες όμως **ως μέρος του ίδιου συστήματος επιλύουν λειτουργικά, αλλά όχι δομικά προβλήματα**. Εκτός αυτού η έλλειψη δημιουργικότητας έχει καταστήσει τις **συστημικές λύσεις** εξελικτικά στείρες και **κενές ευελιξίας και φαντασίας**. Ως εκ τούτου, **η αποκατάσταση των δομικών λαθών** του θεωρητικώς ασφαλούς περιβάλλοντος και των κρίσιμων κακοτεχνιών των σίγουρων δρόμων, **παραμένει ένα άλυτο πρόβλημα**.

Τα άλυτα προβλήματα επιτείνουν τις χαοτικές συνθήκες και επιζητούν κάποια λύση, όχι αυτή των «βαρβάρων», αλλά **καθαρές και πρωτοποριακές λύσεις**, παράγωγα μιας δημιουργικής φύσης που δεν βρίσκεται σε αδράνεια. **Η ενεργοποίηση και η πλήρης κινητοποίηση της δημιουργικής φύσης** του ανθρώπου **δίνει λύσεις** ανανέωσης ή και ανακαίνισης του περιβάλλοντός μας, και αποκατάστασης των δρόμων ή και χάραξης νέων, ακόμα και σε αχαρτογράφητα εδάφη. Εκεί όπου **η δημιουργικότητα βρίσκει ελεύθερο πεδίο δράσης προς δημιουργία απλών και σύνθετων έργων**, συνδράμοντας στη **μείωση του χάους και στην αύξηση της τάξης**.

Το χάος τρομάζει τους μη δημιουργικούς, ενώ αντίθετα οι φορείς δημιουργικότητας το θεωρούν ως πρόκληση και έμπνευση δημιουργίας, ταυτόχρονα. **Δεν το αντιμάχονται, αλλά το εκμεταλλεύονται για να χτίσουν ένα καλύτερο** και περισσότερο ανθρώπινο **αύριο**. Όπως **το αιώνιο αύριο που δημιούργησε ο ίδιος ο Δημιουργός από το χάος του τίποτα** (*Ἡ δὲ γῆ ἦτο ἄμορφος καὶ ἔρημος· καὶ σκότος ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἀβύσσου* Γεν. α'2). **Δημιούργησε** τα ορατά και τα αόρατα του κόσμου μας και του σύμπαντος ολόκληρου, τη Γη μας και **ως κορωνίδα της Δημιουργίας**, το πιο υπέροχο και θαυμαστό πλάσμα Του, **τον κατ' εικόνα και ομοίωσή Του Άνθρωπο**.

Όπως λοιπόν **ο Δημιουργός έχει αφήσει τα αποτυπώματά Του στην πλάση**, έτσι και **ο άνθρωπος ως μικρός δημιουργός αντικατοπτρίζεται στα έργα του**. Σ' αυτά προβάλλεται το ταλέντο του, οι ικανότητές και επιτηδειότητές του, οι αξίες και οι αρετές του, ο ίδιος του ο εαυτός. **Είναι μοναδικά αποτυπώματα της προσωπικότητάς του και της δημιουργικής φύσης του**. Όταν δε, **τα έργα του συνεισφέρουν στο κοινό καλό** τότε τα αποτυπώματά του **δύνανται να καταστούν αναγνωρίσιμα** από ευρύτερο κύκλο ανθρώπων και **να γίνουν αιτία παρακίνησης προς δημιουργία**.

Όσο αυξάνονται τα αποτυπώματα των έργων για το καλό του συνόλου, αυξάνονται και εκείνοι που παρακινούνται να περάσουν από την ύπνωση της αντιδημιουργικότητας στη ζωντάνια της δημιουργίας. Εκεί, στο πεδίο της δημιουργίας, **η δημιουργικότητα** πάλλεται μέσα στο ανθρώπινο **Είναι**, και **ενεργεί για να τιθασεύσει το εσωτερικό χάος του ανθρώπου**, αλλά και να αναμετρηθεί με το εξωτερικό. **Όσο ο άνεμος της δημιουργίας δυναμώνει, το χάος αποδομείται και αποστερείται της έπαρσής του**, ενώ τα πανιά της δημιουργικότητας φουσκώνουν και **κινούν το ανθρώπινο πλεούμενο προς ένα αύριο καλύτερο, ωραιότερο και πιο αληθινό**.

03 Οκτωβρίου 2025
Στέλιος Κάλφας